

УДК 656.2:005.342:330.341.1

*Гейко К.Є.,
здобувач вищої освіти,
науковий керівник: Вареник В.М.,
кандидат економічних наук, доцент,
Університет імені Альфреда Нобеля*

ІННОВАЦІЙНИЙ РОЗВИТОК ЗАЛІЗНИЧНОГО ТРАНСПОРТУ: ДОСЯГНЕННЯ, ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРШОЧЕРГОВІ ЗАХОДИ.

В умовах глобальних викликів та інтенсивної конкуренції інноваційна діяльність стає визначальним фактором підвищення ефективності системи управління підприємством. Для підприємств галузі залізничного транспорту, зокрема АТ «Укрзалізниця», впровадження інновацій є необхідною умовою забезпечення конкурентоспроможності та сталого розвитку в контексті євроінтеграційних процесів та зростаючої конкуренції на ринку транспортних послуг.

Аналіз діяльності АТ «Укрзалізниця» за 2021-2023 роки виявив прямий позитивний зв'язок між інтенсивністю інноваційної діяльності та фінансово-економічними результатами, зокрема значне зростання інноваційних інвестицій у 2023 році (на 37% до 11,5 млрд грн) супроводжувалося підвищенням ефективності (зниження експлуатаційних витрат на 15%, споживання енергоресурсів на 12%, зростання продуктивності праці на 38,6%) та досягненням чистого прибутку в 5,04 млрд грн після збиткового 2022 року; інновації охопили оновлення рухомого складу (придбання локомотивів, модернізація вагонів), інфраструктуру (реконструкція колій і станцій, системи безпеки, інтермодальні термінали), цифровізацію (ERP-система, онлайн-сервіси, автоматизація) та енергоефективність (зниження споживання електроенергії, модернізація опалення, LED-освітлення).

Незважаючи на позитивні результати, ефективність інноваційної діяльності АТ «Укрзалізниця» стримується обмеженістю фінансових ресурсів для повномасштабної модернізації (особливо з огляду на значний знос основних фондів), складністю адаптації нових технологій до існуючої інфраструктури, недостатньою кваліфікацією персоналу, бюрократичними перешкодами та нерівномірністю впровадження інновацій (переважно у великих транспортних вузлах); першочерговими заходами для покращення ситуації є створення корпоративного центру інновацій для системного управління проектами та співпраці з науковими установами, впровадження системи управління інноваціями з KPI, а також розробка механізмів мотивації персоналу до інноваційної діяльності.

Для успішного впровадження інновацій необхідний розвиток інноваційних компетенцій персоналу через безперервне навчання новим технологіям, стажування у провідних компаніях та розвиток цифрових навичок, включаючи тренінги з інноваційного менеджменту для керівництва. В умовах зростання цін на енергоресурси та екологічних вимог важливим є фокусування на енергоефективних (рекуперація енергії, модернізація рухомого складу, альтернативні джерела) та екологічних рішеннях, а також прискорення цифрової трансформації бізнес-процесів (інтелектуальні системи управління, IoT, аналіз великих даних) для підвищення ефективності управління, прозорості та оперативності.

Реалізація запропонованих заходів дозволить отримати комплекс позитивних результатів: підвищення конкурентоспроможності АТ «Укрзалізниця» на ринку залізничних послуг, зростання ефективності використання ресурсів, покращення якості обслуговування пасажирів та вантажовідправників, зниження негативного впливу на навколишнє середовище, оптимізацію управлінських процесів. Це, в свою чергу, сприятиме забезпеченню сталого розвитку підприємства в умовах глобальних викликів та жорсткої конкуренції на ринку транспортних послуг.

Таким чином, інноваційна діяльність є ключовим фактором підвищення ефективності системи управління АТ «Укрзалізниця». Впровадження інновацій у всі сфери діяльності підприємства дозволяє оптимізувати бізнес-процеси, підвищити якість послуг, знизити операційні витрати та забезпечити конкурентоспроможність на ринку транспортних послуг. Систематичний підхід до управління інноваціями, розвиток інноваційної культури та фокусування на пріоритетних напрямках інноваційного розвитку є необхідними умовами успішної трансформації системи управління підприємством відповідно до вимог сучасного бізнес-середовища.

Список використаних джерел:

1. Полякова О.М., Шраменко О.В. Сучасні тенденції розвитку транспортно-логістичної інфраструктури в Україні і світі. *Вісник економіки транспорту і промисловості*. 2023. №71. С. 60-71.

2. Консолідована фінансова звітність АТ «Укрзалізниця» за 2020-2023 роки. URL: https://www.uz.gov.ua/about/investors/financial_statements/

3. Бойко В.В. *Економіка підприємств України: підручник*. Київ: Кондор, 2023. 392 с.

4. Войтов І.М., Дикань В.Л. *Економіка залізничного транспорту: підручник*. Харків: УкрДУЗТ, 2022. 324 с.

5. *Економіка та управління підприємствами залізничного транспорту: колективна монографія / за ред. В.Л. Диканя*. Харків: УкрДУЗТ, 2023. 318 с.

6. Зайцева І.Ю. *Фінансовий аналіз діяльності підприємств транспорту: підручник*. Харків: УкрДУЗТ, 2022. 252 с.

7. Кірдіна О.Г. *Економіка залізничного транспорту: навч. посіб.* Харків: УкрДУЗТ, 2023. 280 с.

8. Мельник Т.С. *Економічна діагностика підприємств транспорту: підручник*. Київ: Кондор, 2022. 388 с.

9. Офіційний сайт АТ «Укрзалізниця». URL: <https://www.uz.gov.ua>

10. *Стратегія АТ «Укрзалізниця» на 2022-2026 роки*. URL: <https://www.uz.gov.ua>

УДК 658.8.334

Дивак В.В.,
кандидат педагогічних наук, доцент,
доцент кафедри комп'ютерних наук та інформаційних систем,
Якіна Н.О.,
здобувач вищої освіти,
Державний торговельно-економічний університет

РОЗВИТОК ЕЛЕКТРОННОЇ КОМЕРЦІЇ В УКРАЇНІ З ПОЧАТКУ ПОВНОМАСШТАБНОГО ВТОРГНЕННЯ ТА ЇЇ ВПЛИВ НА УКРАЇНСЬКЕ ПІДПРИЄМНИЦТВО

Торгівля в інтернеті активно розвивається протягом багатьох років, тож для українців купувати товари на онлайн-платформах не є новизною. Завдяки багатьом технологічним змінам та інноваціям електронна комерція набуває різноманітних форм та має безліч нових способів зацікавити споживача. Останні роки стали справжнім викликом для української інтернет-торгівлі, але також великим стимулом для подальших покращень.

Повномасштабне вторгнення нанесло тяжкий удар по всім галузях української економіки. Проблеми з логістикою через постійні обстріли та окупацію міст; масові виїзди українців за кордон; зміна поведінки споживачів; руйнування складів інтернет-магазинів – кожен невід'ємний елемент електронної торгівлі був пошкоджений. Досвід Rozetka підтверджує серйозний вплив повномасштабного вторгнення на торгівлю: за словами власника компанії В. Чечоткіна, щомісячний оборот Rozetka впав з 4 млрд до 23 млн грн за перші три тижні бойових дій. Компанія не могла обробляти замовлення через близьку лінію фронту, а точки видачі та магазини розграбовувалися і знищувалися окупантами. Незважаючи на такі суттєві труднощі, підприємці у сфері електронної комерції змогли відновити та навіть покращити об'єми роботи вже у травні 2022 року. Так, на кінець травня Rozetka відновила роботу 200 з 270